

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A világ erdőinek védelmére és helyreállítására irányuló uniós fellépés fokozása

(2020/C 324/08)

Előadó: Roby BIWER (LU/PES), Bettembourg képviselő-testületének tagja, Luxemburg

Referenciaszöveg: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A világ erdőinek védelmére és helyreállítására irányuló uniós fellépés fokozásáról

COM(2019) 352 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

1. üdvözli az Európai Bizottság elköteleződését a világ erdőinek védelmére és helyreállítására irányuló erőfeszítések fokozása iránt; azonban sajnálattal állapítja meg, hogy az előterjesztett javaslatok hatóköre korlátozott;
2. elismeri az Európai Unió elmúlt évtizedek során tett erőfeszítéseit az erdővel borított területek növelése érdekében, amit többek között kiterjedt erdőtelepítési programok révén, illetve a tagállamok szigorú, újraerdősítést és természetes újulatot garantáló erdészeti jogszabályainak köszönhetően igyekezett elérni; aggodalmát fejezi ki azonban a globális erdőpusztulás riasztó mértéke kapcsán, különösen az érintetlen és a gazdálkodás alatt álló erdőket is magában foglaló természetes erdők esetében ⁽¹⁾;
3. hangsúlyozza a természetes erdőknek mint a biológiai sokféleség kiemelt területeinek jelentőségét, amelyek ökoszisztéma-szolgáltatásaikkal hozzájárulnak az emberi egészséghez (gyógyszeripari felhasználás, élelmezés, gyógynövények) és a társadalmi befogadáshoz (mentális egészség, vidéki foglalkoztatás elősegítése, ökoturizmus stb.), valamint kulcsfontosságú szerepet töltenek be az elsivatagosodás, az áradások, a hidrogeológiai szerkezetek pusztulása, a talajerózió, a szélsőséges időjárás, a csapadékmennyiség csökkenése, a légszennyezés stb. elleni védelemben; elismeri továbbá, hogy a fenntarthatóan kezelt, a telepített és az idősebb őshonos erdők hozzájárulnak a biológiai sokféleség védelméhez és megőrzéséhez;
4. elismeri, hogy az erdőirtás igen összetett jelenség számos kiváltó okkal, amelyek közül a legjelentősebb a világ egyre növekvő népességének élelmszer, takarmány, bioenergia, faanyag és egyéb árucikkek iránti fokozódó igénye; ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az erdőirtás az emberi eredetű üvegházhatásúgáz-kibocsátás második legjelentősebb forrása, és a biológiai sokféleség csökkenését kiváltó fő tényezők egyike ⁽²⁾;
5. hangsúlyozza, hogy az erdővel borított területek csökkenésének megállítása számos előnnyel járhat az emberek és az ökoszisztémák számára, beleértve a biológiai sokféleség megőrzését, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését szénelnyelés révén – ami az éghajlatváltozás mérséklésének egyik leghatékonyabb módja –, valamint olyan ökoszisztéma-szolgáltatások biztosítását, amelyek fellendíthetik a fenntartható növekedést, továbbá az olyan új erdei biogazdaságot, amely a források észszerű és fenntartható felhasználásán alapul;
6. arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a nemzeti, regionális és helyi eltérések figyelembevételére alkalmas szabályozási intézkedések és ajánlások előterjesztésével gondoskodjanak róla, hogy hatékonyan fel lehessen venni a küzdelmet az erdőirtással, illetve a szénkészletet biztosító és biológiai sokféleség által jellemzett természetes erdei ökoszisztémák pusztulásával szemben, és a megfelelő finanszírozást is biztosítsák ehhez;
7. hangsúlyozza, hogy az erdők helyreállítása – különösen azokban az európai régiókban, ahol leginkább jellemző az erdőirtás – továbbra is az egyik legeredményesebb stratégia az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és hatásainak mérséklésére. E tekintetben egyre jelentősebb szerep juthat az agrárerdészeti rendszerek kiterjesztésének, ami a szántókon és legelőkön, illetve azok körül történő faültetéssel valósulhat meg;

⁽¹⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

⁽²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378018314365#fig0005>.

8. szükségesnek látja a szakpolitikai koherencia megteremtését, hogy a különböző politikák – többek között az új közös agrárpolitika (KAP), az EU nemzetközi kötelezettségvállalásai, beleértve a 2030-ig terjedő időszakra szóló európai biodiverzitás-stratégiát, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendet és az éghajlatváltozárról szóló Párizsi Megállapodást, továbbá az uniós kereskedelempolitika és az európai zöld megállapodás – erőfeszítéseit, célkitűzéseit és eredményeit összehangolva létrejöjjen egy világos célokat és végrehajtási intézkedéseket magában foglaló, átfogó fenntarthatósági stratégia, amely kellő figyelmet fordít a társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi egyensúlyra;

1. prioritás: Az uniós fogyasztás szárazföldi lábnyomának csökkentése, valamint az erdőirtásmentes ellátási láncokból származó termékek fogyasztásának garantálása az Unióban

9. hangsúlyozza, hogy a világ erdőinek védelmi és helyreállítási folyamatában kiemelten fontos, hogy az EU garantálja: ha harmadik országokból behozott termékeket fogyasztunk, ezek erdőirtásmentes ellátási láncokból származzanak; továbbá arra kéri az Uniót, hogy a fogyasztókat is vonja be azon piacok átforgalmazási folyamatába, amelyek problémás módon a természetes erdők átalakítására épülnek állattenyésztés és olyan széles körben használt termékek előállítására céljából, mint a kávé, a kakaó és a pálmaolaj;

10. felhívja a figyelmet a különböző termékek (pl. szójabab, pálmaolaj, cukor, kakaó, marhahús, bioüzemanyagok alapanyagai) ellátási láncait jellemző súlyos emberi jogi visszaélésekre és környezetkárosító folyamatokra, és hangsúlyozza, hogy a magánszektor és a pénzügyi ágazat önkéntes kezdeményezései egyelőre nem voltak elegendők a világszintű erdőirtás megállításához és visszafordításához; ennek okán arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegye kötelezővé a környezetvédelemmel és az emberi jogokkal kapcsolatos kellő gondosság⁽³⁾ normáinak való megfelelést;

11. rámutat, hogy számos uniós tagállamban és régióban az erdőtüzek jelentik a legnagyobb veszélyt az erdei ökoszisztémák megőrzésére. Kulcsfontosságú, hogy megkönnyítsük a helyi és regionális önkormányzatok számára, hogy tovább fokozzák a katasztrófákkal szembeni ellenálló képességüket, tekintettel arra, hogy ők az elsődleges beavatkozók. A katasztrófák helyi közösségi fellépéssel történő visszaszorítása a leggyorsabb és leghatékonyabb módja az erdőtüzek által okozott károk csökkentésének;

12. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy különféle intézkedésekkel ösztönözze a fogyasztók aktív bevonását a fenntarthatóbb áruk kiválasztásába, népszerűsítésébe és felhasználásába. Ilyen intézkedés lehet például az erdőirtásmentes termékekre vonatkozó specifikus uniós tanúsítási rendszer bevezetése, amelynek keretében az erdőalapú termékekhez már rendelkezésre álló tanúsítási rendszerek – egyebek mellett az erdőgazdálkodás és a felüyeleti lánc⁽⁴⁾ terén – egy olyan, átfogóbb értékelésbe épülnének be, amely a nem erdőalapú termékekre is kiterjed, és a következőket fedi le: fenntartható erdőgazdálkodás; a természeti erőforrások (pl. víz), vegyi anyagok (pl. növényvédő szerek) és az energia (fosszilis tüzelőanyagok és általában a nem megújuló forrásból származó energia) csökkentett felhasználásán alapuló erdőgazdálkodási és termelési rendszerek; a nem erdőalapú termékek gyártásának erdőirtás-mentességi szempontjai; a korlátozott szállítási lábnyommal rendelkező termékek (pl. helyi márkák, karbonlábnyom) népszerűsítése; és a termékek életciklus-értékelése környezeti hatásuk számszerűsítése és környezeti teljesítményeik összehasonlításának lehetővé tétele érdekében;

13. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fokozza az illegális fakitermelés elleni küzdelem terén tett erőfeszítéseit a 2018–2022-es időszakra szóló, az erdészeti jogszabályok végrehajtására, az erdészeti irányításra és az erdészeti termékek kereskedelmére (FLEGT) vonatkozó uniós cselekvési terv teljes körű és hatékony végrehajtásával, és különösen az uniós fa-és fatermékpiacon rendelt végrehajtásának megerősítésével;

14. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fejlessze a fenntartható erdőgazdálkodásból származó termékekkel kapcsolatos kommunikációt, és támogassa e termékek népszerűsítését az egyes termékekhez kapcsolódó erdőirtás mértékét jelző, könnyen felismerhető speciális címke kialakításával, amely kiegészíti/összehangolja a már rendelkezésre álló európai adatbázis-/információs rendszereket (pl. öko címké-adatbázis) az erdőirtásmentes termékekkel;

15. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a rendelkezésre bocsátott információk iránti bizalom növelése érdekében dolgozzon ki az európai információs rendszerben szereplő információk és értékelések pontosságának ellenőrzésére szolgáló eljárásokat, többek közt a termékek eredetét garantáló szigorú nyomonkövethetőségi követelményeket, valamint szigorúbb ellenőrzési és érvényesítési rendszereket a csalásnak és a termékek félrecímkézésének megelőzése érdekében. Javasolja továbbá – különösen azokban az országokban, ahol magas az erdőirtás aránya, alacsony a tanúsítási lefedettség és/vagy

⁽³⁾ Az emberi jogokkal kapcsolatos kellő gondosság az általános értelmezés szerint olyan eszköz, amelynek révén a vállalatok azonosítani tudják a tevékenységeikkel vagy üzleti kapcsolataikkal összefüggő, emberi jogi szempontból káros hatásokat, meg tudják azokat előzni, mérsékelni tudják azokat, és számot tudnak adni róluk. <https://corporatejustice.org/priorities/13-human-rights-due-diligence>.

⁽⁴⁾ pl. Forest Stewardship Council® (FSC®, Erdőgondnoksági Tanács), Programme for the Endorsement of Forest Certification TM (PEFCTM, Erdészeti tanúsítási rendszerek elfogadását célzó program) stb.

nagy az illegális fakitermelés aránya – más beszerzési politikák megfontolását, pl. a termékek fenntartható módon történő beszerzésére vonatkozó igazolás kötelezővé tételét, ami magában foglalná a gazdasági szereplők közötti anyagkereskedelem dokumentációjának, valamint az ellátási láncban részt vevő összes fél beszerzési politikájára vonatkozó információknak a bemutatását is;

16. szorgalmazza, hogy az összes uniós intézmény és ügynökség járjon elől jó példával, és oly módon módosítsa magatartását, beszerzéseit és keretszerződéseit, hogy kizárólag fenntartható erdőgazdálkodásból származó termékeket használjon; az RB alkalmazottait és tagjait pedig arra kéri, hogy az RB-hez köthető repülőútjaik okozta szén-dioxid-kibocsátás kompenzálásaképpen pénzügyileg támogassanak különböző, fenntartható erdőgazdálkodással kapcsolatos projekteket;

17. hangsúlyozza, hogy az Unió GDP-jének hozzávetőleg 14 %-át kitevő közbeszerzések hatékony eszközt jelenthetnek a fenntarthatóbb termékeket nyújtó beszállítói szerződések biztosítására a vállalatoktól beszerzett munkavégzés, áruk és szolgáltatások esetében. Ilyen szempontból a közbeszerzésről szóló 2014/24/EU irányelv keretében az erdőirtásból származó termékekre vonatkozóan bevezetett közbeszerzési tilalom jelentős pozitív hatásokkal járhat az erdőirtásmentes termékek elterjesztése terén;

18. kiemeli, hogy a fogyasztói magatartás egészségesebb, sok (tanúsítottan erdőirtásmentes) gyümölcsöt és zöldséget tartalmazó, növényi alapú étrend irányába való átalakulásának ösztönzése és ezáltal a globális húsfogyasztás csökkentése előmozdíthatja és megőrizheti a bolygó lakosainak egészségét, összhangban a fenntartható élelmiszerekre vonatkozó C40 Good Food Cities Declaration⁽⁵⁾ című nyilatkozattal. Az átállás során figyelembe kell venni a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia ajánlásait, amely a lehető legnagyobb mértékben helyi, környezetbarát és egészséges termékeken alapuló fogyasztást támogat;

19. ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy találjon szinergiákat és kapcsolatokat a városi és városkörnyéki erdők és ökológiai folyosók létrehozására irányuló, folyamatban lévő projektek és kezdeményezések között helyi, nemzeti és európai szinten, valamint Európán kívül is; továbbá kiemeli, hogy ezek a kezdeményezések számos környezeti és társadalmi előnnyel (ökoszisztéma-szolgáltatással) járnak az érintett városokban élő emberek számára, ideértve a tiszta levegőt, a vízhozam szabályozását, a talaj védelmét a víz és a szél eróziójától, a leromlott talaj helyreállítását, a katasztrófákkal és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességet, az alacsonyabb nyári nappali hőmérsékleteket, az élelmiszer-ellátást, a városi biodiverzitás növekedését, a jobb fizikai és mentális egészséget, a magasabb ingatlanárakat stb.;

20. kéri, hogy ezekbe a tevékenységekbe vonják be az európai polgárokat, a helyi és regionális önkormányzatokat, valamint az európai piacon jelen lévő kereskedelmi szereplőket és egyéb érintetteket (pl. multinacionális vállalatokat). Rámutat fontos szerepükre az erdők védelmében, és hangsúlyozza, hogy fokozni kell az átláthatóságot a társadalmi és környezeti felelősségvállalásról szóló jelentéseikben (a 2014/95/EU irányelvvvel összhangban);

2. prioritás: Az erdőkre nehezedő nyomás csökkentése és az uniós fejlesztési együttműködés „erdőirtás-mentesítése” a termelő országokkal partnerségben; 3. prioritás: A nemzetközi együttműködés megerősítése az erdőirtás és az erdőpusztulás megállítása, valamint az erdők helyreállításának ösztönzése érdekében

21. felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy az erdőirtás többnyire az Európai Uniót kívüli országokban történik. Az ezekben az országokban kitermelt faanyag nagy részét helyben hasznosítják, de a faanyag-tanúsítás elterjedtsége továbbra is alacsony, mivel a tanúsítás megszerzésének költsége túl magas, különösen a kistermelők számára, akiknek az olcsóbb hagyományos vagy akár illegálisan kitermelt faanyaggal is versenyezniük kell. Hasonló okokból kiemelt figyelmet kell fordítani a nagy számú kistermelő által előállított erdőalapú termékek, mint például a természetes gumi tanúsításának módjára;

22. szükségesnek látja a környezetvédelmi oktatás javítását azokban a fejlődő országokban, ahol természetes erdők találhatók, mivel ez kulcsfontosságú a saját környezeti erőforrások jelentőségének tudatosításához ezekben az országokban; kiemeli továbbá, hogy a polgároknak e környezetvédelmi oktatási kezdeményezésekbe való közvetlen bevonása számos előnnyel járhatna, mint például:

a) a fenntartható módon kezelt és a természetes erdők által a társadalomnak nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások jelentőségére vonatkozó ismeretek bővítése;

(5) A C40 Good Food Cities Declaration keretében a városok elkötelezik magukat amellyel, hogy az élelmiszer-beszerzési politikákat a bolygó szempontjából fenntartható, lehetőleg ökológiai gazdálkodásból származó alapanyagokra épülő, egészséges étrendhez hangolják, illetve támogatják, hogy a városokban – a nem fenntartható és egészségtelen étrendektől való elmozdulás révén – általánosan növekedjen az egészséges, növényi alapú élelmiszer-fogyasztás. https://www.c40.org/press_releases/good-food-cities.

- b) a fenntartható erdőgazdálkodás számos közvetlen és közvetett előnyének elismerése;
- c) nagyobb esély arra, hogy az erdőirtás és az erdőpusztulás megfékezésére irányuló helyi fellépések sikeresek legyenek; több lehetőség arra, hogy a természeti erőforrások védelmét fenntartható kezeléssé alakítsák át, hozzájárulva így a zöld munkahelyek létrehozásához és a helyi lakosságot szolgáló zöld növekedéshez stb.;

23. kiemeli, hogy az Európai Bizottságnak fontolóra kellene vennie, hogy javasolja a természetes erdők UNESCO örökség részét képező területekké való átminősítését annak érdekében, hogy védelmet nyújtson számukra az erdőirtással szemben, és növelje annak esélyét, hogy ráirányuljon a közfigyelem védelmükre;

24. hangsúlyozza, hogy a többfunkciós jelleg mellett a biológiai sokféleség kulcsfontosságú téma, amelyet figyelembe kell venni az EU erdészeti szakpolitikai keretének megvitatásakor; továbbá kiemeli, hogy az erdőirtás egy természetes erdő vagy egy őshonos idősebb erdő kiirtása esetében minden alkalommal az erdőkre jellemző és nehezen helyreállítható biológiai sokféleség csökkenését okozza az adott terület nagyfokú pusztulása miatt;

25. üdvözlözi a 2030-ig tartó időszakra szóló új uniós biodiverzitási stratégiát, amely fokozza az EU ambícióit annak kapcsán, hogy a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztémák pusztulását egész Európában megfékező intézkedéseket vezessen be és az EU-t világszintű vezető szerepben pozícionálja a biológiai sokféleség globális válságának kezelése tekintetében, és ennek érdekében például a földterületek 30 %-át nyilvánítaná védett területnek, jogilag kötelező érvényű uniós természethelyreállítási célt vezetne be és szigorítaná az EU-ban még meglévő elsődleges és őshonos erdők védelmét, fenntartható gazdálkodást alkalmazna a másodlagos erdőkben⁽⁶⁾, az erdők, a talajok és a vizes élőhelyek visszaállításával visszafordítaná a szárazföldi ökoszisztémák pusztulását és zöld területeket hozna létre a városokban;

26. többek között a 2020-ig tekintő stratégia végrehajtásának értékelése alapján úgy gondolja, hogy sokkal nagyobb erőfeszítések szükségesek az új, 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia erdőkkel kapcsolatos célkitűzéseinek eléréséhez és ahhoz, hogy sikerüljön megállapodni egy a 2020 utáni időszakra szóló ambiciózus biodiverzitási szakpolitikai keretről, amelyet a Biológiai Sokféleség Egyezmény részes feleinek közelgő, 15. konferenciáján (UN CBD COP 15) kellene elfogadni;

27. hangsúlyozza, hogy a kereskedelmi megállapodásokat mindenképpen értékelni kell az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó célkitűzés szempontjából, illetve ellenőrizni kell, hogy azok a fenntartható fejlődésen alapulnak-e. Kéri, hogy a megállapodásokban erősítsék meg a fenntartható erdőgazdálkodással és az erdőirtás elleni küzdelemmel foglalkozó fejezeteket, a környezeti hatásvizsgálatokat pedig egészítsék ki az erdőirtás kérdésével. Mivel a braziliai Amazonas régióban az erdőirtás rekordszintet ért el és az esőerdőtüzek száma 84 %-kal megugrott⁽⁷⁾, arra kéri az EU-t és tagállamait, hogy függesszék fel az EU–Mercosur megállapodás ratifikációját mindaddig, amíg a brazil kormány meg nem fordítja ezt a tendenciát;

28. kéri, hogy a 2020 utáni uniós erdészeti stratégiában növeljék az aktív, adaptív és részvételen alapuló erdőgazdálkodás hozzájárulását a biológiai sokféleség fenntartásához és erősítéséhez, és ezáltal azon előnyök teljes mértékű érvényesítéséhez, amelyeket a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtanak. Az összes szóban forgó intézkedés és erőfeszítés célja az kell, hogy legyen, hogy kialakuljon és elterjedjen egy ambiciózusabb globális biodiverzitás-politika, amelyben Európának mielőbb felelősségteljes vezető szerepet kell vállalnia;

4. prioritás: A finanszírozás átcsoportosítása a fenntarthatóbb földhasználati gyakorlatok támogatásához; 5. prioritás: Az erdőkkel és az árucikkellátási láncokkal kapcsolatos információk rendelkezésre állásának, minőségének és elérhetőségének támogatása. A kutatás és az innováció támogatása

29. hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottság által az EU és a világ erdeinek védelme és helyreállítása érdekében bevezetett intézkedésekről széles körben tájékoztatni kell az európai polgárokat, így növelve az intézkedések támogatottságát és hatékonyságát;

30. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy hozzon létre egy európai adatbázist az EU és harmadik országok között, valamint az Unió tagállamai és harmadik országok között létrejött, folyamatban lévő és múltbeli kétoldalú projektek összegyűjtésére, amelynek segítségével felmérhető ezen projektek hatása a világ erdőire; továbbá kiemeli a helyi és regionális önkormányzatok bevonásának jelentőségét ezen projektek esetében;

⁽⁶⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

⁽⁷⁾ Brazília nemzeti úrkutatási intézete, 2019.

31. sürgeti, hogy az EU indítson el egy, az iparosításra, a digitalizációra és a dekarbonizációra irányuló stratégiát a faalapú helyettesítő ökoanyagok előmozdítása érdekében, amelyeknek eredetéről és szén-dioxid-lábnyomáról tájékoztatni kell a fogyasztót, és ez a stratégia ösztönözze a „nulla erdőirtás” tanúsítását, és támogassa annak alkalmazását olyan ágazatokban, mint az építőipar, textilipar, vegyipari termékek és csomagolóipar;

32. arra kéri az Európai Uniót, hogy folytassa az olyan kutatási és megfigyelési programok fejlesztését, mint a Kopernikusz, az Unió Föld-megfigyelési programja és más megfigyelési programok, azzal a céllal, hogy az árucikkek ellátási láncának felügyelete révén azonosítani tudja a gyártás során erdőirtást vagy környezeti károsodást okozó termékeket, és korai előrejelzést tudjon adni róluk;

33. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy mivel a világ erdőinek védelme és helyreállítása kiemelten fontos cél, fontolja meg egy Európai Erdészeti Ügynökség létrehozását.

Kelt Brüsszelben, 2020. július 2-án.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Apostolos TZITZIKOSTAS
